

N. VRANIĆ, *Krajolik*

VRANIĆ, Antun, povjesničar, arheolog i putopisac (Šibenik, 29. V. 1504 — Prešov, 15. VI. 1573). Školovao se u Šibeniku i Vespriimu, teologiju i pravo studirao u Padovi, Beču i Krakovu. Od 1530. tajnik kralja Ivana Zapolje, 1569. nadbiskup ostrogonski i primas ugarski, 1572. kraljevski namjesnik u Ugarskoj. Pokopan je u crkvi u Tmavi, gdje mu je postavljen epitaf.

V. je napisao mnogobrojna znanstvena i književna djela iz područja povijesti, arheologije, historijske geografije i etnografije. Osobito su važna njegova proučavanja rim. epigrafskih spomenika, naročito u njegovu etnografsko-geografskom opisu zemalja Erdelja, Moldavije i Vlaške (*De situ Transylvaniae, Moldaviae et Transalpiniae*) i u putopisima. Vrančićevi putopisi nastali za njegovih misija u Turskoj (*Iter Buda Hadrianopolim anno 1553...*; *Diarium legationis...* i *Ratio itineris in Turciam*, 1567) ubrajaju se u najvažnija starija putopisna djela o Balkanskom poluotoku. Pov. i arheol. znanost zadužio je otkrićem natpisa s opisom djela cara Augusta (*Res gestae divi Augusti*), poznatoga pod naslovom *Momumentum Ancyranum*, po mjestu Ancyri (Ankari). Vrančićeva pisma (oko 4000 očuvanih), smatraju se najvišim dostignućem epistolografije hrvatskoga latinizma.

LIT.: V. Vratović, Antun Vrančić, u: *djelu: Hrvatski latinisti*, I, Zagreb 1970 (s bibliografijom).

VRANIĆ, Faust, polihistor i izumitelj (Šibenik, 1551 — Venecija, 27. I. 1617). Nećak kardinala A. Vrančića, koji ga je u ranoj mladosti uzeo k sebi u Ugarsku i školovao. Studirao u Padovi, Tmavi, Veneciji i Rimu. Bivio se među ostalim i vojnim graditeljstvom (utvrde). Plod su Vrančićeva znanstvenog interesa i humanističke izobrazbe mnoga djela različitog sadržaja koja tvore znanstvenu cjelinu. Glas je u svijetu stekao knjigom *Machinae Novae* (Venecija 1605, 1615–16, Šibenik 1993), u kojoj uz tehničke izume objašnjava pronalaskе kao što su lančani i svedeni mostovi i dr.

LIT.: K. Tonković, Priče o građenju (stari graditelji), Zbornik radova, II, Građevinski fakultet u Zagrebu, 1975, str. 79–139. — V. Srhoj, Faust Vrančić naš suvremenik, Glasje, 1994, 1.

VRANIĆ, Josip, povjesničar umjetnosti (Koprivnica, 2. III. 1923). Diplomirao je na Filozofskome fakultetu u Zagrebu 1951, gdje je i doktorirao tezom o M. Uzelcu 1975. Predavao je na Školi primijenjene umjetnosti u Zagrebu (1952–56), potom je bio direktor Umjetničke galerije u

Dubrovniku, a od 1964. profesor na Filozofskome fakultetu u Zadru. Proučava hrv. modernu umjetnost, posebno ekspresionizam te suvremena lik. kretanja i kulturu. Bavi se teorijom umjetnosti i problemima urbanizma. Objavljuje rasprave u periodicima i predgovore u katalozima izložaba (Ikone bokokotorske škole, 1961; 4. Plavi salon, 1966; 5. Plavi salon, 1968; M. Uzelac, 1971; A. Petričić, 1972 i dr.).

BIBL.: *Problem likovne umjetnosti u Hrvatskoj XIX. stoljeća*, Dubrovnik, 1962, 314; *Klasično u djelu Koste Angeli Radovanija*, Zadarska revija, 1968, 7; *Pristupna razmatranja o ekspresionizmu u hrvatskoj umjetnosti*, Radovi. Filozofski fakultet—Zadar, 1971–72, 10; *Jedan mogući Uzelac*, ŽU, 1971, 13; *Uzelac u Malakoppu 1923–1928*, Peristil, 1971–72, 14–15; *Anatomija »921«*, ŽU, 1972, 18; *Prvo razdoblje Proljetnog salona i rani ekspresionizam u Hrvatskoj likovnoj umjetnosti (1916–19)*, Radovi. Filozofski fakultet—Zadar, 1973–74, 12; *30 godina ispred i 30 godina iza nas. Prilog kritičkoj analizi poslijeratnog razvoja likovnog života u Zadru i njegove aktualne problematike*, Zadarska revija, 1974, 5–6; *Dijalektika oblikovanja*, Radovi. Filozofski fakultet—Zadar, 1976–77, 16; *Rast gradova i opća oblikovna kultura naroda*, Peristil, 1978, 21; *Mudrost jedinstva i raskoš rastvaranja*, Radovi. Filozofski fakultet—Zadar, 1986, 25; *Zadar u potrazi za vlastitim identitetom*, ibid., 1987, 26; *Slikar Milivoj Uzelac*, Zagreb 1991.

LIT.: Bibliografija radova nastavnika i suradnika Filozofskog fakulteta u Zadru, I, II, Zadar 1970, 1981.

VRANIĆ, Goran, fotograf (Zagreb, 18. VII. 1964). Završio Školu primijenjene umjetnosti 1983. u Zagrebu. Radi kao fotograf u Muzeju za umjetnost i obrt. Strogim kadriranjem snima poglavito lica i predmete. — Samostalno izlagao u Zagrebu, Karlovcu, Frankfurtu, Pakracu, Dubrovniku i Zadru.

LIT.: V. Maleković, Goran Vranić — Portreti branitelja (katalog), Zagreb 1992. — M. Pejaković, Goran Vranić — Uresi suterena (katalog), Zagreb 1994.

VRANIĆ, Josip, fotograf (Bileća, 25. XI. 1934). Završio Grafičku školu u Zagrebu. Fotografijom se bavi od 1958. Zaposlen u Muzeju grada Zagreba, gdje je osnovno područje njegova rada dokumentarna fotografija. Snima portrete i krajolike ispunjene osjetljivim odnosom prema prirodi i njezinim pojedinostima (ciklus *Posavina*, 1989). U naoko svakidašnjim motivima otkriva posebne sadržaje i poruke, ugrađene u idilične i smirene kompozicije. Samostalno je izlagao u Zagrebu, Požegi, Poreču, Rovinju, Rijeci, Velikoj Gorici, Pécsu, Kazaniku i Sofiji.

LIT.: Z. Kuzmić, Josip Vranić (katalog), Velika Gorica 1989.

VRANIĆ, Nino, fotograf (Bileća, 4. IV. 1933). Završio Grafičku školu u Zagrebu 1952. Fotograf je u Republičkome zavodu za zaštitu spomenika